

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

DOKUMENT S
PRIPOROČILI
POLITIKE

DOKUMENT S PRIPOROČILI POLITIKE

Kazalo vsebine

1. Uvod

2. Kontekst in ozadje

- 2.1 Izzivi za starejše na podeželju
- 2.2 Podnebne spremembe, energetska revščina in skrb za trajnostni razvoj
- 2.3 Pomen vseživljenjskega učenja in aktivnega staranja

3. Politično ozadje

- 3.1 Ustrezne politike EU na področju izobraževanja odraslih in podnebnih sprememb
- 3.2 Nacionalne politike, ki podpirajo trajnostni razvoj starejših ter povezovanje z lokalnimi in regionalnimi pobudami za trajnostni razvoj

4. Ključna priporočila

- 4.1 Mentorski programi za trajnostni razvoj
- 4.2 Zeleni programi prostovoljstva po meri starejših
- 4.3 Trajnostna pismenost skozi vseživljenjsko učenje
- 4.4 Urbanistično načrtovanje in zelena infrastruktura, ki vključuje starejše
- 4.5 Finančne spodbude za zeleno prenovo domov za starejše
- 4.6 Medgeneracijsko okoljsko izobraževanje v šolah
- 4.7 Nagrade za trajnostni razvoj za pobude, ki jih vodijo starejši

5. Strategije izvajanja

- 5.1 Okviri sodelovanja z lokalnimi sveti in nevladnimi organizacijami
- 5.2 Partnerstvo z izobraževanje institucijami in centri za usposabljanje
- 5.3 Spremljanje in vrednotenje učnih rezultatov

6. Sklepi

7. Reference

1. Uvod

Projekt C.H.A.N.G.E.R.S. 2.0, ki se financira v okviru programa Erasmus+, je tesno povezan s ključnimi politikami na ravni EU za spodbujanje digitalnega izobraževanja, vseživljenjskega učenja, trajnosti in podnebnih ukrepov. Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je **inovativna pobuda, namenjena reševanju izzivov, s katerimi se soočajo starejši podeželski državljani in deležniki širše skupnosti**. Služi kot nadaljevanje in izboljšanje prejšnjih prizadevanj v okviru projekta C.H.A.N.G.E.R.S., pri čemer se osredotoča na opolnomočenje posameznikov v podeželskem okolju z izobraževanjem, vključevanjem skupnosti ter integracijo sodobnih orodij in metod za izboljšanje kakovosti življenja in sodelovanja. Namen tega projekta je premostiti vrzel med tehnološkim napredkom in tradicionalno nezadostno oskrbovanimi skupnostmi ter tako zagotoviti vključujoč napredek in trajnost.

Glavni cilj pobude C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je povečati **vključenost starejših državljanov v izobraževanje odraslih, tako da jim ponudimo dostopne in prilagodljive učne priložnosti**, osredotočene na zeleno energijo, trajnost in okoljsko ozaveščenost. Cilj tega programa je opolnomočiti starejše z razvojem specializiranega gradiva za usposabljanje in obsežnih orodij, ki so zasnovana tako, da ustrezajo njihovim edinstvenim potrebam in učnim željam. Pričakuje se, da bodo starejši s sodelovanjem v tej pobudi bolje razumeli ključna okoljska vprašanja, sprejeli prakse, ki pozitivno vplivajo na njihovo okolico, in sprejeli življenjski slog, ki daje prednost trajnosti. **Končni cilj projekta je spodbuditi ne le osebno rast in vključenost starejših, temveč tudi njihov dejavni prispevek k oblikovanju bolj trajnostne prihodnosti njihovih skupnosti.**

Glavni upravičenci projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 so starejši ljudje na podeželju, ki se pogosto soočajo s posebnimi izzivi, kot so socialna izolacija, omejen dostop do tehnologije ter pomanjkanje priložnosti za osebno in poklicno rast.

Ti dejavniki lahko ovirajo njihovo zmožnost polnega sodelovanja v sodobnih družbenih in gospodarskih dejavnostih. Poleg tega je projekt namenjen zainteresiranim stranem skupnosti, vključno z lokalnimi organizacijami, oblikovalci politik in mlajšimi prebivalci, ter spodbuja mrežo medsebojne podpore in izmenjave znanja. Ta vključujoč pristop zagotavlja, da so podeželske skupnosti celostno opolnomočene, kar ustvarja trajnostni model razvoja in sodelovanja. **Vključujoča narava projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 zagotavlja, da obe ciljni skupini pridobita vrednost.** Starejši pridobijo samozavest in orodja, potrebna za ponovno sodelovanje s svojimi skupnostmi in širšim svetom, zainteresirane strani pa imajo koristi od aktivnejše in bolj ozaveščene starejše populacije. Ta prizadevanja skupaj ustvarjajo močnejše in odpornejše podeželske skupnosti, ki se lahko s skupnim delovanjem spopadajo s skupnimi izzivi.

Z vključevanjem teh dejavnosti bo projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 učinkovito sporočal cilje programa Erasmus+, okrepi prednostne naloge politike na ravni EU in ustvaril trajne učinke v skupnosti. Ta strategija poudarja našo zavezanost k preglednemu, vključujočemu in visokokakovostnemu komuniciranju v skladu z vrednotami programa Erasmus+.

2. Kontekst in ozadje

2.1 Izzivi za starejše na podeželju

Starejši ljudje na podeželju se pogosto soočajo z geografsko izoliranostjo, omejenim dostopom do javnih storitev in slabšimi možnostmi izobraževanja. To demografsko skupino dodatno omejujejo gospodarske težave in digitalni razkoraki, ki ovirajo njihovo zmožnost vključevanja v sodobne trajnostne pobude. Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je poudaril, da starejši na podeželju pogosto nimajo potrebnih digitalnih spretnosti in virov za sodelovanje v programih okoljske vzgoje, kar še povečuje njihovo izključenost in prizadevanj za trajnost. Kljub tem izzivom imajo starejši veliko tradicionalnega znanja in izkušenj v skupnosti, ki ostajajo premalo izkoriščeni, saj jih družbeni stereotipi pogosto potiskajo na stranski tir.

2.2 Podnebne spremembe, energetska revščina in skrb za trajnost

Dvojna grožnja podnebnih sprememb in energetske revščine nesorazmerno vplivata na podeželska gospodinjstva, kjer so lahko infrastruktura in podporni sistemi neustrezni. Zaradi naraščajočih stroškov energije in nepredvidljivih vremenskih vzorcev so starejši še posebej ranljivi. Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je ta vprašanja obravnaval z razvojem prilagojenih izobraževalnih programov, ki starejše učijo praktičnih pristopov k sprejemanju trajnostnih praks, vključno z energetske posodobitvijo doma, uporabo obnovljive energije in upravljanjem z vodo. Opolnomočeni s temi pobudami, lahko starejši delujejo kot nosilci sprememb v svojih skupnostih in dokazujejo izvedljivost nizkocenovnih trajnostnih rešitev z velikim vplivom.

2.3 Pomen vseživljenjskega učenja in aktivnega staranja

Vseživljenjsko učenje je močan dejavnik za krepitev odpornosti starejših. Krepi kognitivno in socialno vključenost ter posameznike usposablja za prilagajanje na spreminjajoče se okoljske in družbene izzive. Programi, kot so tisti, razviti v okviru projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0, zapolnjujejo vrzel v znanju in omogočajo starejšim, da dejavno sodelujejo pri podnebnih ukrepih, hkrati pa krepijo povezanost skupnosti. Z združevanjem izobraževanja in participativnih praks te pobude zmanjšujejo osamljenost in krepijo družbeno tkivo podeželskih skupnosti, kar dokazuje, da je preoblikovanje 6 možnosti vključevanja starejših v prizadevanja za trajnost.

3. Politično ozadje

3.1 Ustrezne politike EU na področju izobraževanja odraslih in podnebnih sprememb

Evropska unija je vzpostavila celovit okvir za vključevanje trajnosti in vseživljenjskega učenja v politike, ki obravnavajo podnebne spremembe in socialno vključenost. Ključne politike in strategije vključujejo:

- **Evropski zeleni dogovor:** ta vodilna pobuda EU določa ambiciozne cilje, da bo Evropa do leta 2050 postala podnebno nevtralna. Poudarja vlogo izobraževanja in usposabljanja pri opremljanju državljanov, vključno s starejšimi, z znanji in spretnostmi, potrebnimi za zeleni prehod. Spodbuja tudi energetske učinkovitost, obnovljive vire energije in zmanjševanje energetske revščine - področja, ki so neposredno pomembna za starejše na podeželju ([povezava](#)).
- **Evropski program znanj in spretnosti (2020):** V agendi je poudarjen pomen zagotavljanja priložnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo vsem odraslim, tudi starejšim, s čimer se zagotovi, da bodo še naprej dejavno prispevali k družbi. Podpira razvoj kompetenc, povezanih s trajnostjo, s ciljno usmerjenimi programi usposabljanja ([povezava](#)).
- **Politike vseživljenjskega učenja (VŽU):** V priporočilu Sveta o poteh za nadgradnjo znanj je poudarjeno ustvarjanje dostopnih in prilagodljivih učnih priložnosti, prilagojenih prikrajšanim skupinam, kot so starejši na podeželju, ki se pogosto soočajo z ovirami pri izobraževanju ([povezava](#)).
- **Strategija prilagajanja podnebnim spremembam (2021):** Ta strategija poudarja potrebo po podnebni odpornosti na ravni skupnosti z izobraževanjem in participativnimi pobudami. Priznava vlogo podeželskih skupnosti, kjer lahko starejši dejavno prispevajo k prilagoditvenim ukrepom ([povezava](#)).
- **Agenda 2030 za trajnostni razvoj:** Cilj 4 (kakovostno izobraževanje) in cilj 13 (podnebni ukrepi), ki ga je EU uskladila s cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov, predstavlja splošni okvir za vključevanje trajnostnih praks v izobraževanje odraslih ([povezava](#)).

Te politike odražajo trdno zavezanost uporabi izobraževanja kot orodja za spodbujanje trajnosti in aktivne udeležbe v vseh starostnih skupinah.

3.2 Nacionalne politike, ki podpirajo trajnost za starejše in povezovanje z lokalnimi pobudami

Nacionalne politike po vsej Evropi dopolnjujejo okvire EU s prilagajanjem strategij lokalnim izzivom in priložnostim. Ta prizadevanja spodbujajo rešitve, ki temeljijo na skupnosti in aktivno vključujejo starejše v trajnostne pobude.

- ♦ **Madžarska:** Madžarska nacionalna energetska strategija se osredotoča na energetsko revščino s spodbujanjem energetske učinkovite prenove in uporabe obnovljivih virov energije, zlasti na podeželju. Programi usposabljanja za starejše se osredotočajo na trajnostno življenje in varčevanje z energijo.
- ♦ **Italija:** Italija: Italijanski nacionalni integrirani energetski in podnebni načrt (NECP) poudarja trajnostni razvoj mest in vključuje posebne ukrepe za podporo starejšim pri prilagajanju na podnebne izzive. Pobude, kot so medgeneracijske delavnice, spodbujajo sodelovanje pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in praksah varčevanja z energijo.
- ♦ **Slovenija:** Zelena Gorenjska vključuje starejše v projekte oživljanja podeželja. Programi vključujejo skupnostne delavnice, na katerih starejši in mladi sodelujejo pri trajnostnih temah, kot sta uvajanje obnovljivih virov energije in trajnostno kmetijstvo.
- ♦ **Portugalska:** Nacionalna strategija za vključevanje starejših na Portugalskem združuje socialno vključenost z okoljsko trajnostjo. Občine in nevladne organizacije sodelujejo pri izvajanju usposabljanj o zmanjševanju odpadkov in zelenem življenju, namenjenih starejšim na podeželju.
- ♦ **Malta:** Malta vključuje trajnost in medgeneracijsko učenje s politikami, kot sta Strategija aktivnega staranja in Vizija trajnostnega razvoja 2050, ki spodbujata sodelovanje med starejšimi in mladimi. Pobude, kot je program LEAP, ki ga financira EU! Projekt LEAP in Načrt zelene infrastrukture obe skupini vključujeta v ozelenitev mest in biotsko raznovrstnost. Strategija vseživljenjskega učenja in pobuda GreenSkills Malta podpirata trajnostno izobraževanje in izmenjavo znanja, lokalni sveti pa spodbujajo skupnostne projekte recikliranja in ozelenitve.

4. Priporočila glede politike

4.1. Mentorski programi za trajnostni razvoj

Vzpostavite formalne mentorske programe, v katerih starejši, ki imajo strokovno znanje o tradicionalnih trajnostnih praksah (npr. kmetijstvo, tehnike varčevanja z energijo), delijo svoje znanje z mlajšimi generacijami. Številni starejši imajo dragoceno znanje o ohranjanju virov in naravi prijaznih praksah, ki ga je mogoče prilagoditi sodobnim prizadevanjem za trajnost. **Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0** je poudaril vrednost tradicionalnega znanja starejših, zlasti na podeželju, kjer lahko njihovo strokovno znanje o kmetijstvu, ohranjanju virov in tehnikah varčevanja z energijo prispeva k trajnostnim praksam. Projekt je pokazal, da lahko mentorski programi olajšajo izmenjavo znanja in spodbujajo sodelovanje med starejšimi in mlajšimi generacijami za izgradnjo bolj trajnostnih skupnosti.

4.2. Zeleni programi prostovoljstva po meri starejših

ustvarite specializirane programe "**zelenega prostovoljstva**", namenjene starejšim in mladim, s poudarkom na dejavnostih, kot so skupnostno vrtnarjenje, spremljanje biotske raznovrstnosti in projekti ohranjanja narave. **Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0** je s pobudami, kot so medgeneracijske delavnice in dejavnosti v skupnosti, pokazal potencial programov "zelenega prostovoljstva". Dejavnosti, kot so skupnostno vrtnarjenje, spremljanje biotske raznovrstnosti in ohranitveni projekti, so bile prilagojene tako, da so vključevale starejše, spodbujale njihovo aktivno sodelovanje in hkrati krepile medgeneracijske vezi.

4.3. Trajnostna pismenost skozi vseživljenjsko učenje

Mnogi starejši morda niso bili formalno izobraženi o trajnostnih temah, zlasti ker so to razmeroma nova področja, na katera se osredotočajo. V okviru programov vseživljenjskega učenja uvedite module trajnostne pismenosti, prilagojene starejšim. Ti bi se lahko osredotočili na teme, kot so podnebne spremembe, ravnanje z odpadki in obnovljivi viri energije. Projekt je razvil prilagojene izobraževalne vire za starejše o temah, kot so podnebne spremembe, ravnanje z odpadki in obnovljivi viri energije. Ti viri so poudarili pomen vseživljenjskega učenja pri odpravljanju vrzeli v znanju starejših in jih opolnomočili, da smiselno prispevajo k prizadevanjem za trajnostni razvoj.

4.4. Urbanistično načrtovanje in zelena infrastruktura, ki vključuje starejše

Zagotoviti, da so projekti trajnostnega razvoja mest, kot so zelene površine, zasnovani z mislijo na starejše.

To vključuje dostopne sprehajalne poti, sedeže in senčne površine, ki spodbujajo dejavnosti na prostem in interakcijo z naravo. Vključevanje v proces načrtovanja zagotavlja, da so prostori primerni za vse starosti, spodbuja občutek lastništva skupnosti in vpletenosti v trajnost. Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je poudaril pomen načrtovanja, ki vključuje starejše, saj zagotavlja, da so trajnostni urbani projekti dostopni in privlačni za vse starosti.

4.5. Finančne spodbude za zeleno prenovo domov za starejše Veliko starejših živi v starejših domovih, ki so energetske manj učinkoviti. Zagotovite finančno pomoč ali davčne olajšave za starejše pri okolju prijaznih izboljšavah domov, kot so namestitev solarnih panelov, izboljšanje izolacije ali prehod na energetske učinkovite naprave. Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je poudaril potrebo po finančni podpori za pomoč starejšim pri opremljanju domov z okolju prijaznimi rešitvami, kot so sončni kolektorji in energetske učinkovite naprave, s čimer bi odpravili ovire za energetske učinkovitost.

4.6. Medgeneracijsko okoljsko izobraževanje v šolah Izvajanje pobud za medgeneracijsko učenje v šolah, kjer so starejši povabljeni, da učence poučujejo ali jim pomagajo pri obravnavi trajnostnih tem. Pri tem se lahko izkoristijo življenjske izkušnje starejših in ustvari kultura vzajemnega spoštovanja med generacijami. Projekt je pokazal, kako pomembno je, da starejši mentorirajo učence na področju trajnosti, spodbujajo medsebojno spoštovanje in delijo tradicionalno znanje prek pobud za medgeneracijsko učenje.

4.7. Nagrade za trajnostni razvoj za pobude, ki jih vodijo starejši

Programi priznavanja lahko navdihnejo vodenje in sodelovanje skupnosti. Uvedite trajnostne nagrade, ki posebej priznavajo pobude skupnosti, ki jih vodijo starejši, in spodbujajo starejše odrasle, da vodijo lokalne okoljske projekte in inovacije. C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je poudaril pomen priznavanja trajnostnih projektov, ki jih vodijo višji, da bi navdihnili vodstvo in sodelovanje skupnosti pri okoljskih inovacijah.

5. Priporočene strategije izvajanja

5.1 Okviri sodelovanja z lokalnimi sveti in nevladnimi organizacijami

Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je pokazal, kako pomembno je spodbujati partnerstva med lokalnimi sveti, nevladnimi organizacijami in izobraževalnimi ustanovami za izvajanje trajnostnih pobud za starejše. Ta partnerstva omogočajo združevanje virov, sooblikovanje programov in nagovarjanje starejših na podeželju. Uspešni pilotni programi v okviru projekta so pokazali, kako lahko lokalne zainteresirane strani organizirajo dejavnosti v skupnosti, kot so medgeneracijske delavnice in programi zelenega prostovoljstva, da bi starejše vključili v prizadevanja za trajnost.

5.2 Partnerstvo z izobraževalnimi ustanovami in centri za usposabljanje

Projekt je poudaril vlogo poklicnih centrov in centrov za izobraževanje odraslih pri zagotavljanju usposabljanja, prilagojenega starejšim in usmerjenega v trajnostni razvoj. V sodelovanju s temi ustanovami lahko starejši učenci izkoristijo strukturirane programe o temah, kot so obnovljivi viri energije, ravnanje z odpadki in prilagajanje podnebnim spremembam. Rezultati **projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0**, kot so kompleti orodij in izobraževalno gradivo, so bili razviti za podporo izvajalcem usposabljanja in ustanovam pri oblikovanju učinkovitih in dostopnih učnih srečanj za starejše na podeželju.

5.3 Spremljanje in vrednotenje učnih rezultatov

Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 je poudaril potrebo po zanesljivih merilih za ocenjevanje učinkovitosti izobraževanja o trajnostnem razvoju za starejše. V pilotnih programih so bila uporabljena orodja za ocenjevanje, vključno z ocenami pred in po usposabljanju, s katerimi so se merile spremembe v znanju, vključenosti in praktični uporabi trajnostnih praks. Ta vrednotenja niso bila le podlaga za izpopolnitev gradiv za usposabljanje, ampak so pokazala tudi preobrazbeni učinek teh pobud na opolnomočenje starejših in sodelovanje v skupnosti.

6. Zaključek

Priporočila in strategije v tem dokumentu poudarjajo ključno vlogo, ki jo imajo lahko starejši pri prizadevanjih za trajnost. **Projekt C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0** je pokazal, da imajo starejši, zlasti na podežlju, dragoceno znanje in izkušnje, ki jih je mogoče uporabiti za spodbujanje trajnostnih praks in krepitev odpornosti skupnosti. S spodbujanjem medgeneracijskega učenja, krepitev trajnostne pismenosti in izvajanjem podpornih ukrepov, kot so finančne spodbude in vključujoče urbanistično načrtovanje, lahko starejši dejavno prispevajo k okoljski trajnosti in socialni koheziji.

Sodelovanje z lokalnimi sveti, nevladnimi organizacijami in izobraževalnimi ustanovami je ključnega pomena za zagotovitev, da so te pobude dobro zasnovane in učinkovite. Prilagojeni programi usposabljanja in zanesljivi sistemi spremljanja pomagajo prilagoditi te strategije lokalnim potrebam in meriti njihovo učinkovitost. Priznavanje in praznovanje pobud, ki jih vodijo starejši, ne le da krepi občutek za namen, temveč tudi navdihujeta širšo skupnost za sodelovanje in vodenje trajnostnih projektov.

Te strategije presegajo reševanje izzivov, kot sta energetska revščina in prilagajanje podnebnim spremembam - krepijo tudi medgeneracijske vezi, gradijo socialno kohezijo in omogočajo starejšim, da prevzamejo aktivno vlogo pri oblikovanju trajnostne prihodnosti.

Uspeh projekta C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 dokazuje moč teh pristopov in zagotavlja preverjen načrt za širjenje takšnih prizadevanj po Evropi in drugod.

Vključevanje starejših v trajnostni razvoj ni le priložnost, temveč nuja. Njihovo vključevanje zagotavlja oblikovanje odpornih, vključujočih in okoljsko ozaveščenih skupnosti, ki se lahko spopadajo s perečimi izzivi našega časa.

7. Reference

- ♦ Evropski zeleni dogovor: Povezava
- ♦ Evropski program znanj in spretnosti
- ♦ (2020): Povezava Politike _____ vseživljenjskega učenja (VŽU):
Povezava:
- ♦ Strategija prilagajanja podnebnim spremembam
- ♦ (2021): Povezava z Agendo 2030 za trajnostni razvoj: Povezava:
- ♦ C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 Metodologija razvoj za poučevanje o trajnostnih in zelenih gospodinjstvih za starejše na lokalni ravni: Link
- ♦ C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 Metodologija razvoj za poučevanje o trajnostnih in zelenih gospodinjstvih temah za starejše s transgeneracijskega vidika: Povezava
- ♦ C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 Usposabljanje material na spletni strani trajnostnem in zelenih domačih temah:
Povezava
- ♦ C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 Tolkit 1: P o v e z a v a
- ♦ C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 Tolkit 2: Povezava

